

STRATEGII ARGUMENTATIVE ÎN LITERATURĂ

prof. Andreea-Luminița Burcă,
Școala Gimnazială Nr.10, Râmnicu Vâlcea

Conectorul reprezintă unul din mijloacele cele mai importante pentru realizarea coeziunii unui text. În acest sens, unele conjuncții, adeverbe și locuțiuni adverbiale joacă un rol hotărâtor în procesul argumentativ.

De asemenea, strategiile argumentative utilizate într-un text argumentativ sunt diverse. Astfel, în fragmentul literar de mai jos din opera *“În absența stăpânilor”* de Nicolae Breban am analizat actul argumentativ prin prisma următoarelor noțiuni specifice: conectorii argumentativi, funcțiile acestora, strategiile argumentative precum: schematizarea, coerența și cooperarea.

Era Pamfil, un anticar ambulant, care venea după banii pe care îi împrumutase cu o lună înainte și, probabil că ea intuise că va fi el, din această cauză nu voise să răspundă la sonerie.

Pamfil era un individ comun, în jur de șaizeci de ani, cu o boală neplăcută, cronică, a pielii capului, un fel de ciupercă, ce se întindea până pe frunte, aproape de sprâncenele sale groase și roșii dar pe care el încerca să o mascheze cu firele părului său încă pigmentat...

-Vă spun că am nevoie de banii ăia, doamnă, vă rog!

-Care bani? întrebă ea aprinzându-și o nouă țigară și privindu-l fix, cu ochii ei tulburi.

“În absența stăpânilor”, Nicolae Breban

Conectorii argumentativi:

1. După criteriul semantic propus de Halliday și Hasan, în textul de mai sus întâlnim relații semantice:

a. cauzale: ... și, probabil că ea intuise că va fi el, din această cauză nu voise să răspundă la sonerie...

b. aditionale: ... îi împrumutase cu o luna înainte și, probabil că ea intuise că va fi el, din această cauză nu voise să răspundă la sonerie...; ... întrebă ea aprinzându-și o nouă țigară și privindu-l fix, cu ochii ei tulburi...

c. adversative: ... Pamfil era un individ comun, în jur de șaizeci de ani, cu o boală neplăcută, cronică, a pielii capului, un fel de ciupercă, ce se întindea până pe frunte, aproape de sprâncenele sale groase și roșii dar pe care el încerca să o mascheze cu firele părului său încă pigmentat...

2. După Marianne Shelling întâlnim în text conectorul argumentativ din această cauză care articulează doi constituenți, din care unul este destinat să ducă la acceptarea celuilalt, primul având funcție de argument (...ea intuise că va fi el...), al doilea de concluzie (...din această cauză nu voise să răspundă la sonerie...).

3. După clasificarea ce are drept criteriu funcția argumentativă a enunțului introdus de conector, întâlnim în textul de mai sus conectorul “dar” care introduce argumentul *...Pamfil era un individ comun , în jur de șaizeci de ani, cu o boală neplăcută, cronică, a pielii capului, un fel de ciupercă, ce se întindea până pe frunte, aproape de sprâncenele sale groase și roșii dar pe care el încerca să o mascheze cu firele părului său încă pigmentat...*

4. Conform criteriului funcțional , întâlnim în textul dat funcții ca:

a. exprimarea logicii evenimentelor (prin relația cauzală “*ea intuise că va fi el , din această cauză nu voise să răspundă la sonerie...*”);

b. exprimarea subiectivității (probabilitatea *...Era Pamfil, un anticar ambulat, care venea după banii pe care îi împrumutase cu o luna înainte ,și, probabil că ea intuise că va fi el...*)

5. Conjunția **dar** are aici o funcție conclusivă, fiind sinonimă, în acest caz, cu **deci, prin urmare, așadar** ... *Pamfil era un individ comun , in jur de saizeci de ani, cu o boala neplacuta, cronica, a pielii capului, un fel de ciuperca, ce se intindea pana pe frunte, aproape de sprancenele sale groase si rosii dar pe care el incerca sa o mascheze cu firele parului sau inca pigmentat...*

6. După Dumitru Irimia, distingem în textul propus conjunctia copulativa **și** : “*...aprinzându-si o noua tigara și privindu-l fix, cu ochii ei tulburi....*” și conjunctia adversativa **dar**”... *Pamfil era un individ comun ,în jur de șaizeci de ani, cu o boală neplăcută, cronică, a pielii capului, un fel de ciupercă, ce se întindea până pe frunte, aproape de sprâncenele sale groase și roșii dar pe care el încerca să o mascheze cu firele părului său încă pigmentat...*

II. Strategiile argumentative :

1. Schematizarea :

-*Vă spun că am nevoie de banii ăia, doamnă, vă rog!*

A (imaginea locutorului) este prezent, sursă, angajat.

B (imaginea alocutorului) este prezent, interpelat *doamnă*.

T (imaginea situației sau a temei discursului)-banii.

2. Coerența:

a. Regula repetiției:

*Era Pamfil, un anticar ambulat (**anaforă lexicală**), care (**anaforă gramaticală**) venea după banii pe care îi (**anafore gramaticale**) împrumutase cu o lună înainte ,și, probabil că ea intuise că va fi el (**anafore gramaticale**), din această cauză nu voise să răspundă la sonerie .*

Toate anaforele de mai sus reprezintă reluarea referendului (*Pamfil și banii*) și atunci vorbim de co-referință (un anticar ambulat, care, el desemnează același referent ca Pamfil, la fel pe care, îi, desemnează același referent ca banii. Toate aceste anafore sunt anafore segmentale.

*Pamfil era un individ comun , în jur de șaizeci de ani, cu o boală neplăcută, cronică, a pielii capului, un fel de ciupercă(**anaforă lexicală - co -referențială**), ce*

(**anaforă lexicală - co -referențială**) se întindea până pe frunte, aproape de sprâncenele sale(**anaforă lexicală - co referențială**) groase și roșii dar pe care(**anaforă lexicală - co referențială**) el (**anaforă lexicală - co-referențială**) încerca să o(**anaforă lexicală - co -referențială**) mascheze cu firele părului său(**anaforă lexicală - co -referențială**) încă pigmentat... Aceste anafore sunt segmentale deoarece reiau unități inferioare frazei.

b. Regula progresiei

În exemplul de mai sus (*Era Pamfil, un anticar ambulant, care venea după banii pe care îi împrumutase cu o lună înainte ,și, probabil că ea intuise că va fi el , din această cauză nu voise să răspundă la sonerie*), tema este Pamfil iar rema (comentariul) este *un anticar ambulant, care venea după banii pe care îi împrumutase cu o lună înainte ,și, probabil că ea intuise că va fi el , din această cauză nu voise să răspundă la sonerie*. Continuitatea tematică asigură coerență suitei de enunțuri *Pamfil era un individ comun ,în jur de șaizeci de ani, cu o boală neplăcută, cronică, a pielii capului, un fel de ciupercă, ce se întindea până pe frunte, aproape de sprâncenele sale groase și roșii dar pe care el încerca să o mascheze cu firele părului său încă pigmentat...*

c. Regula non- contradicției:

Textul propus este coerent deoarece fiecare frază implică semantic fraza anterioară și antrenează fraza următoare, iar frazele nu se contrazic între ele și nici nu introduc elemente semantice de natură să contrazică vreun conținut presupus.

d. Regula relației:

Discursul propus anterior este coerent deoarece faptele denotate sunt legate între ele, sunt percepute ca fiind congruente în tipul de lume recunoscut de cel care îl evaluează. Relațiile se manifestă cel mai adesea prin conectori: exemplu *Era Pamfil, un anticar ambulant, care venea după banii pe care îi împrumutase cu o lună înainte ,și, probabil că ea intuise că va fi el , din această cauză nu voise să răspundă la sonerie*.

3.Cooperarea:

-*Vă spun că am nevoie de banii ăia, doamnă, vă rog!*

-*Care bani? întrebă ea aprinzându-și o nouă țigară și privindu-l fix, cu ochii ei tulburi.*

Principiul cooperării este respectat de locutor (*Pamfil*) , acesta ținând cont de cele 4 maxime conversaționale (proapse de Grise);maxima de cantitate (contribuția conversațională conține atâta informație cât este necesară), maxima de calitate (contribuția este veridică, locutorul nu afirmă ceea ce este fals); maxima de relație (vorbește la obiect); maxima de modalitate (locutorul este scurt și metodic). Locutorul respectă legea exhaustivității (furnizează informația cea mai pertinentă) și legea politeții (*doamnă , vă rog!*). În schimb alocutorul

încalcă legea politeții prin răspunsul *Care bani?* , amenințându-și fața pozitivă prin refuzul său.

Bibliografie

Anscombre, J.C., Ducrot, O., *L'Argumentation dans la langue*, Bruxelles, Mardaga, 1983

Breton, Ph., *L'Argumentation dans la communication*, Paris, Ed. La Découverte, 1996

Colectiv, *Dicționar general de științe ale limbii*, Editura Științifică, București, 1997

N. Breban, *În absența stăpânilor*, Editura pentru literatură, București, 1966